

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus de Conscientia, de Legibus, de Peccatis, de Virtutibus
Theologicis, de Religione, & Beneficiis. Adjunctis in hac editione
Propositionibus ad hanc usque proscriptis

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, 1734

VD18 90392140

Q. 4. Quænam advertentia sufficit ad Mortale?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40986

modo, cum sit summè odibile, & omni modo fugiendum. Igitur ad mortalem culpam ex parte voluntatis sufficit voluntarium indirectum, & interpretativum, ut consentiunt omnes.

Obj Ut actus sit bonus, ejus bonitas debet esse directè volita. Ergo à pari &c. *R. n.* con. disparitas est, quòd bonitas moralis, seu honestas sit appetibilis directè, & secundùm se, exigatque sic appeti; & ut actus sit bonus moraliter, debet tendere in objectum modo decenti naturam rationalem, ac proinde debet in illud tendere sub ratione honesti, & propter bonitatem. E contra malitia actûs exigit quocunque modo fugi, & ut actus sit malus, sufficit, ut appetat id, quod est malum, aut quomodocunque velit id, quod est malum: nam hoc ipso disconvenit naturæ rationali, & legi divinæ.

Q. 4. Quanam advertentia sufficit ad mortale?

Resp. I. Potest esse peccatum mortale imputabile sine advertentia actuali malitiæ, vel suspitione, aut dubitatione de illa, illiusve periculo. Quia 1. dantur peccata imputabilia ad culpam mortalem, quæ tamen fiunt ex ignorantia vincibili malitiæ, & dum operans putat se rectè age.

agere, & obsequium Deo præstare, ut constat ex *Joan. 16. Venit hora, ut omnis, qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.* Et tamen persecutores Apostolorum verè in hoc peccabant mortaliter. Hinc illud *Psal. 18. Delicta quis intelligit? Ab occultis meis munda me.* Et illud *S. August. 1. de spir. & litt. c. 36. Attendat, quàm in multis offendamus omnes, dum putamus Deo, quem diligimus, placere, vel non displicere, quod facimus.* 2. Multi multa agunt contra legem ex habituali inconsideratione, & negligentia, imò ex dispositione habituali voluntatis non considerandi, an actio sit licita, nec ne; sed statim se determinandi ad id, quod delectat, vel utile est, sive sit licitum, sive non. Certè hi sæpè agunt sine ulla dubitatione, vel suspitione malitiæ; & tamen quis neget eos graviter peccare? 3. Obresponsionem sequentem.

Resp. II. Ad mortale, etiam secundùm se imputabile, sufficit advertentia virtualis, & interpretativa malitiæ, aut periculi illius, consistens in eo, quòd quis possit, ac debeat advertere malitiam, vel ejus periculum, nec tamen advertat. Quia 1. malitia actûs secundùm se ei meritò imputatur, qui debuit, & potuit illam advertere, & vitare actum, cui annexa est. Nam ei malitia satis voluntaria est, & libera, cum

potuerit, & debuerit ab eo vitari. 2. Ut malitia secundum se imputetur, ex communi sententia sufficit consensus voluntatis interpretativus, cum scilicet voluntas potest, & debet repudiare objectum malum, & non repudiat. Ergo etiam sufficit advertentia interpretativa: nam ad peccatum imputabile non minus requiritur consensus voluntatis, quam advertentia rationis. 3. Peccatum mortale est libera transgressio præcepti graviter obligantis. Sed ad talem transgressionem sufficit advertentia virtualis, ac interpretativa: nam talis transgressio est libera, hoc ipso, quod posita est ex defectu advertentiæ actualis, quæ potuit, & debuit haberi: hoc ipso enim talis transgressio ita posita est, ut potuerit non poni à voluntate. 4. Advertentia virtualis, & interpretativa est ea, quæ quidem non habetur, sed haberi potest, ac debet. Sed qui legem violat, quam potuit, ac debuit cognoscere, perinde se habet moraliter, & in æstimatione prudenti in ordine ad imputabilitatem etiam mortalem (licet non tantam, quando advertentia non est affectata,) ac si eam actu cognosceret: ac proinde non excusatur à peccato etiam mortali. Paulò aliter advertentia interpretativa est ea, cujus privatio defectus est culpabilis, cum ipsa potuerit, ac debuerit haberi: ac proinde non excusat à peccato actiones, & omissiones secutas con-

con-

contra legem; cum ipsa sit culpabilis, nec tollat voluntarium indirectum, ac interpretativum, sufficiens ad culpam; nec culpa possit quemquam excusare. Igitur malitia actus merito imputatur voluntati hoc ipso, quod actus malus procedit à voluntate liberè, & scienter, vel cum vincibili, ac culpabili ignorantia, aut inadvertentia agente. 5. Vincibilis ignorantia, seu carentia cognitionis habitualis non excusat à peccato. Ergo multò minùs excusat inconsideratio, & inadvertentia vincibilis: nam (ut ait Suarez) ignorantia non refert ad voluntarium, vel involuntarium ratione habitualis scientiæ, quâ privat, sed proximè & immediatè ratione actualis considerationis, quam tollit; quia voluntas non movetur proximè, & immediatè ab habituali cognitione, sed ab actuali. Inadvertentia autem est vincibilis, & voluntaria, hoc ipso, quod potuerit & debuerit pelli per advertentiam: sicut ignorantia habitualis est vincibilis, & voluntaria, hoc ipso quod potuerit, & debuerit depelli per inquisitionem veritatis.

Not. 1. Equidem nihil est volitum, quin præcognitum, & voluntarium est id, quod est à Principio intrinseco cum cognitione; sed cum cognitione, vel actuali, vel virtuali, & interpretativa. Nam ad voluntarium indirectum, & interpretativum sufficit cognitio virtualis, & interpretativa. Item cum actus moralis definitur

actus, qui liberè fit cum advertentia ad regulam morum, intelligi debet advertentia, vel actualis, vel virtualis, & interpretativa: alioqui definitio mala est, cum non conveniat omni actui morali, nempe peccato commisso ex ignorantia, vel inadvertentia vincibili.

Not. 2. Advertentia virtualis, & interpretativa adest, cum quis potest, & debet advertere ad præceptum, seu obligationem, vel malitiam actûs, & tamen non advertit. Potest autem advertere, quando ex aliqua cognitione præsentis ejusdem, vel alterius objecti, aut circumstantiæ, prudenter, ac circumspectè agendo, deveniret in cognitionem malitiæ, quam novit quidem habitu, sed actu non advertit. Tunc enim habet sufficiens principium discurrendi, & considerandi, an actus sit licitus, vel illicitus. Et si hoc non cognoscit, aut considerat, malè consultat, & imprudenter agit: unde meritò illi imputatur peccatum, quod inde sequitur. Quippe in omni deliberatione humana primò considerandum est, utrùm res liceat, nec ne: eodem enim præcepto, quo tenemur vitare peccatum, & servare legem, tenemur adhibere advertentiam, & considerationem, cum sine ea lex observari nequeat.

Hinc in iis, quæ intrinsicè mala sunt, & contra legem naturalem, ad virtuales advertentiam malitiæ moralis habitualiter
notæ

notæ sufficit, ut consideretur ipsa actio secundum se, seu ut quis rectè advertat, quid agat. Nam hoc ipso facillimè excitari potest actualis cognitio malitiæ, utpote habentis cum illa intrinsecam connexionem, si consideratè, & sine præcipitatione agatur, ut notat Suarez. In iis verò, quæ non sunt per se mala, sed vetita solo jure positivo, quamvis non semper sufficiat consideratio ipsarum actionum secundum se, cum non habeant intrinsecam connexionem cum malitia, seu præcepto eas vetante: tamen si quis non laboret ulla ignorantia facti, sola objecti propositio simul cum cognitione habituali præcepti regulariter sufficit ad excitandam cognitionem malitiæ, si, qua par est consideratione, & mora in agendo procedatur. Possunt & alia principia deliberandi in talibus rebus occurrere, ut si quis non cogitat de die abstinentiæ, videat alios vesci cibis quadragesimalibus; vel die Festo nihil cogitans de sacro, audiat festivum campanarum pulsum, aut videat populum ad templum accurrentem. Ex his enim, aut similibus excitari potest cogitatio præcepti: quæ tamen si adhibita sufficienti attentione, & consideratione non habeatur, tunc inadvertentia erit naturalis & invincibilis, qualis esse solet in timoratis & ex circumspectione agentibus: in aliis autem plerumque est vincibilis, & culpabilis. Quod si

malitia non sit habitualiter nota, tunc actus est culpabilis, si ignorantia sit vincibilis, quia hæc non excusat à peccato.

Not. 3. Cùm aliqui Theologi dicunt ad peccatum mortale requiri advertentiam malitiæ, vel ejus periculi, vel suspicionem, aut dubitationem de illa; ut id cum veritate, & certissimis ipsorum, ac omnium principis consentiat, debet intelligi in sensu accommodo, nempe vel de peccato directè volito, & de peccato malitiæ ex certa scientia commisso: vel de advertentia malitiæ, sive formali præsentis, aut præcedente, sive virtuali, & interpretativa, in specie, vel in genere, in se, vel in causa.

Q. 5. Quibus indiciis in dubio de consensu sufficienti ad mortale cognosci potest, eum fuisse datum, vel non?

Resp. Traduntur à Doctoribus hæc regulæ. 1. Si dubitans de consensu præstito sit vir probus, & timoratae conscientia, seque ita habitualiter, ac constanter dispositum sentiat, ut potius vellet mori, quàm mortaliter peccare; censendus est non dedisse sufficientem consensum, licet aliquam fortè in repellenda tentatione negligentiam admiserit. At, si sit homo pravus, & peccatis assuetus, in dubio censendus est consensisse. Quia in dubio prudens præsum-